

ХОДОСОВ КАРПО ОСТАПОВИЧ

(1912 – 1983)

Майже всі, кому довелося слухати виступи учителя української мови та літератури Карпа Ходосова або спілкуватися з ним, згадують невимушеність, щирість, відвертість педагога та його кредо: «Учні тільки тоді можуть сприйняти літературний твір, коли він глибоко осягнутий самим учителем. І не раз прочитаний». Таке переконання Карпа Остаповича не втратила актуальності й дотепер.

Заслужений учитель Української РСР, кандидат педагогічних наук, учитель української мови та літератури, краєзнавець К. О. Ходосов народився 26 жовтня 1912 року в селі Софине Хорольського району Полтавської області. У 1925 році закінчив семирічку в с. Оболонь, а у 1930 – короткотермінові педагогічні курси у м. Хорол. Працював учителем у початковій школі (1930 – 1932), учителем української мови і літератури (від 1932 року).

Навчаючись у Полтавському педагогічному інституті (закінчив 1938 року за спеціальністю учителем української мови та літератури середньої школи), познайомився й потоваришував із Василем Сухомлинським. Згодом, у середині 70-х років ХХ століття, Карпо Остапович емоційно розповів про одну подію, пов'язану із Василем Олександровичем: «Того останнього дня, коли мали оголосити наслідки нашого заочного фінішу, ми довго прогулювалися вулицями Полтави, розмовляли про майбутні шляхи в житті, взагалі про шкільні справи. Зупинилися перед пам'ятником Котляревському. В урочисто-мовчазній задумі стояли. ...відчували: це наша безмовна клятва на вірність справі, якій уже кожен віддав серце, – справі навчання і виховання дітей» (мемуарний нарис «Гортаючи сторінки пам'яті...»).

Із Василем Сухомлинським Карпа Ходосова єднала «щоденна творчість, намагання вивчати українську літературу в школі як мистецтво слова, розвивати

літературні здібності учнів, широко застосовувати педагогічний потенціал довкілля, рідного краю в навчально-виховному процесі» (Олексій Неживий).

Карпо Ходосов воював на фронтах Другої Світової війни: мобілізований 9 липня 1941 року – демобілізований 8 листопада 1946 року. Та до рідного Хоролу повернувся лише в серпні 1948 року, бо працював вихователем і вчителем у школах для дітей радянських військовослужбовців. 1948 – 1973 рр. – останній двадцятип'ятилітній період учительства К. Ходосова, незмінно – у Хоролі, незмінно – викладачем української мови та літератури.

Учитель-практик Ходосов залишив значну наукову, науково-методичну, мемуарну друковану спадщину. Перші його дописи до місцевих газет з'явилися у 1927 році, а публікації в педагогічно-методичних фахових та художньо-мистецьких виданнях – «Радянська освіта», «Учительська газета», «Українська мова і література в школі», «Дніпро» тощо – від 1950-тих років. Він – автор низки методичних посібників із викладання української літератури: «Іван Котляревський у школі» (у співавторстві з Н. С. Ткаченком), «Вивчення творчості Михайла Стельмаха у школі», «Літературно-творчий гурток у школі» та ін. Сучасні філологи відзначають, що в цих посібниках не відчутне засилля тодішньої комуністично-радянської ідеології. Головний акцент – на пробудженні в школярів любові до слова: «дати учням відчуття сили і краси мистецтва слова, естетичну насолоду від читання літературних творів...» («Літературно-творчий гурток у школі»).

Професійно займався літературним краєзнавством, хоча тодішні програми не передбачали проведення уроків літератури рідного краю. Тож учитель-новатор обґрунтував систему літературного краєзнавства в позакласній роботі. Під керівництвом Карпа Остаповича учні знайшли могилу українського фольклориста й поета Левка Боровиковського, виготовили і систематично доповнювали велику карту «Літературна географія Полтавщини», на якій

маленькими фото письменників позначали місця, пов'язані з іменами відомих митців слова.

Педагог із Хорола залишив низку рецензій-відгуків про митців-земляків: Павла Загребельного, Василя Симоненка, Феодосія Рогового, Бориса Чіпа та ін.

На початку 1971 року К. Ходосов захистив дисертацію «Основні проблеми вивчення великого епічного (прозового) твору в середній школі» на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук на вченій раді філологічного факультету Київського державного університету імені Тараса Шевченка. Ступінь «кандидата наук надає саме життя», – зауважив літературознавець, доктор філологічних наук, професор, член Спілки письменників та Спілки журналістів України, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Національної премії України імені Т. Г. Шевченка Михайло Наєнко, один із багатьох столичних практикантів Карпа Остаповича.

Багато учнів К. Ходосова стали учителями української мови та літератури, письменниками.

Найновіше джерело про відомого вчителя з полтавського краю: *Сторінки педагогічної спадщини Карпа Ходосова* : посібник для вчителів / передмова, упорядкування О. І. Неживого. Полтава : Полтавський літератор, 2015. 156 с.